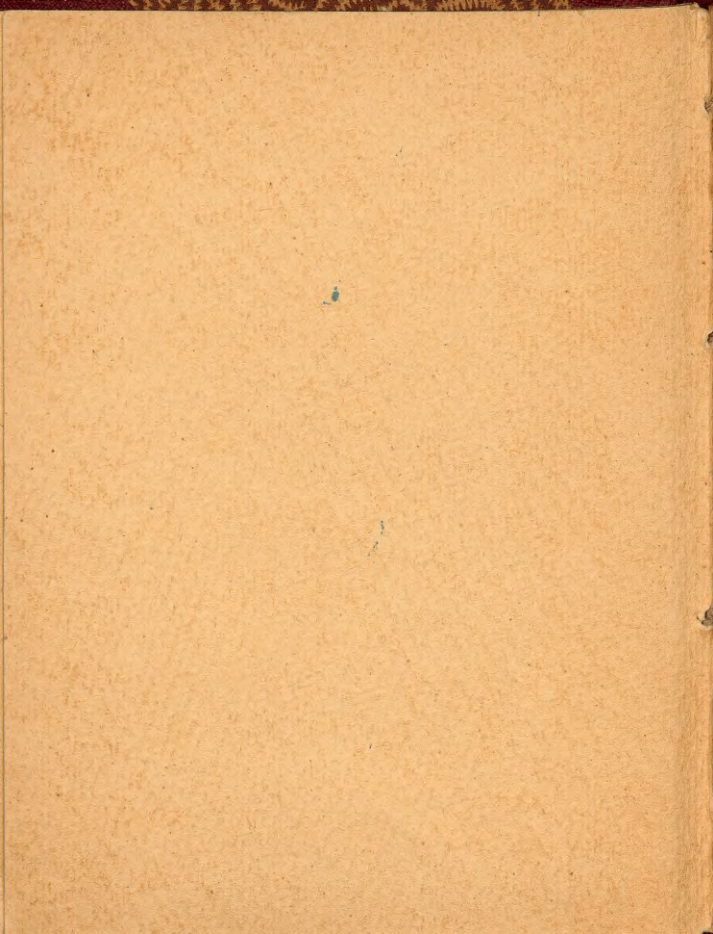

LATVIJAS IZDEVUMI

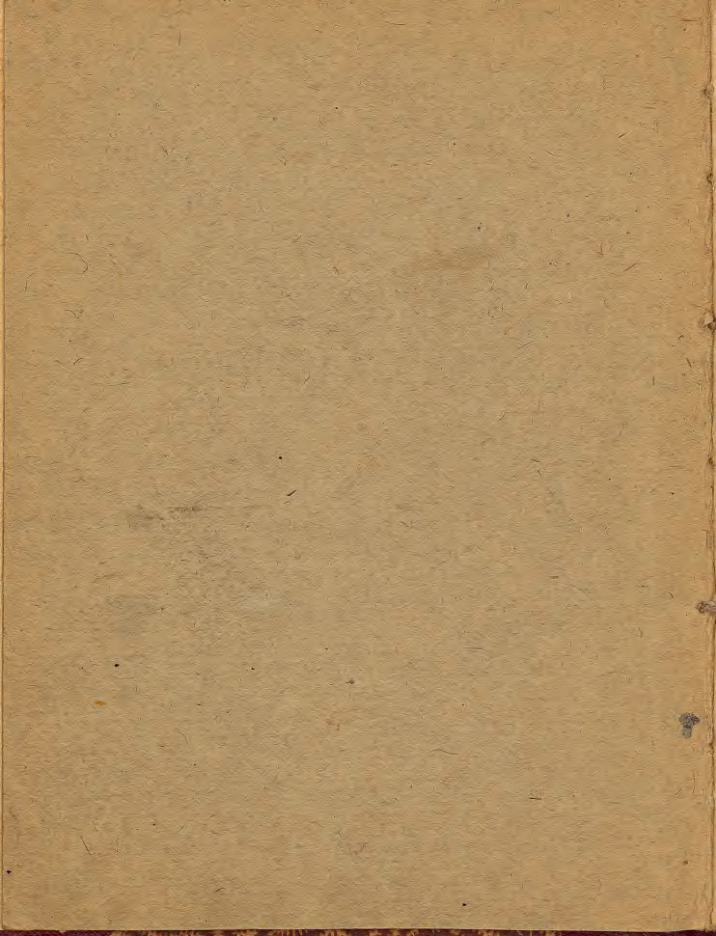
ALEKSANDRS ČAKS

SIRDS
UZ TROTUĀRA

DZEJU
CIKLS

IZDEVNIECĪBA „SEŠI“ RIGĀ

L ~~32B~~ 32B 810
ALEKSANDRS ČAKS

**SIRDS
UZ TROTUĀRA**

DZEJU CIKLS

IZDEVNIECĪBA „S E Š I” RĪGĀ.

1

9

2

8

810-1

1953

0309057083

L. V. B.
In. 222653.

LA 1943

Spiestuve „AUSMA“ Rīgā,
Avotu ielā № 19.
Tāļ. 2-6-9-3-5.

MANIEM DRAUGIEM

WALTER DEAN BURNETT

ROMANTIKA

Man dzīves vieta pašos centra mūros,
kur dārzs —
viens puķu pods uz kebļa istabā
un vāzē pārno viršu liela sauja.

Nav upju lielāku par renstelēm
un ezeru par peļķēm,
kur, saulei sildot,
bradā pagrabbēni.

Tik ir no dabas,
kā kāds apelsīna mizas gabals
uz trotuāra
un redīslaksti sētas mēslu kastē.

Un naktīs
lakstīgalu vietā man zem logiem
čīkst vējā izkārtnes
un kaķi gaud uz jumtiem.

Bet tomēr mīļš un dārgs,
kā iecerētās tuvums,
šis centrs man
un viņa izlauzītās ielas.

Tur,
logu atvēris,
līdz apnikumam varu
es zvaigzņu vietā vērties gaišās spuldzēs
un sapņos grimt
par cilvēku,
kas visu šo ir cēlis,
lai viss tas kļūtu nepieciešams man
kā pulss,
kā buķām vējš,
kā kuģim stūrmanis un skrūve.

JAUNKUNDZE AR SUNĪTI

Un Vec-Rīgas šķērsielā šaurā
kā vēstuļu kastītes sprauga,
kur troksnim un burzmai tik atbalss,
kur smaržo pēc darvas, dzelzs un pēc āboliem
[pagrabos sausus,
es satiku jaunkundzi
glītu un veiklu
kā mēle,
kā spēlējot vijoles lociņš.

Tai kājās bij karpītes-lakādas melnas —
ar sarkanām strīpām un papēdi zaļu.
No cepures-milzīgas kvēlošas ogles —
kā mandele ovālā seja
bij sarkanā gaismā,
un lūpas
kā apasiņotas.

Tā steidzās
kā attaisīts zelters,
kā ūdens pa rensteli slipu
un nervozī raustīja līdz sev
vēl sunīti brūnādas auklā —
tik lielu
kā kalēja dūre,

ar kājiņām trīcošām
kā želē.

Tā steidzās
un soļi tai bira
kā āboli steigā no apgāsta groza,
jo tuvojās negaiss,
kas likās virs dakstiņu jumtiem
kā milzīgi dūmi,
kur izšaujas cauri pa liesmai.

TRAMVAJĀ

Tramvajā
svārciņus augšpus ceļiem
ar acīm es pacēlu
augstāk.
Bet viņa
sēdēja pretīm
tik auksta
kā tramvaja misiņa margas
divdesmit trīs grādu salā.

Jaunkundze,
ai, kaut jūs zinātu,
ka mana sirds
pukst
gluži tik ātri
kā jūsu pirkstiņi
uz Royal'a rakstāmās mašinas,
pārrakstot ministra pavēli.

Bet viņa
sēdēja pretīm
tik auksta
kā tramvaja misiņa margas
divdesmit trīs grādu salā.

Kāda tai daļa gar subjektu
žokeja cepurē un modrāstos zābakos.

Viņa brauca uz viesībām,
kur tā saldi sūks liķieri,
dejos čarlestonu
un ap četriem no rīta
tumsā atdosies
lepni frakotam jauneklīm

MATROZIS LAĶENĒS

Kur bulvārs ar divrindu lampām
un frizētām liepām,
es satiku matrozi
laķenēs gaŗās un spoŗās kā piŗi,
ar krūtīm kā piepūstām buŗām.

Sejs brūns bij
kā kapara nauda,
ka pulierēts ozola skapis,
un gaita kā nemierīgs vilnis.

Viņš droši bij mīlētājs lielisks,
kam rakstūrs
kā zelters,
kā pulvers,
bez gana un atpūtas ostās.

Bij acis viņam pēc krāsas
kā kaķim, —
kur lapu zaļums un rūsa
ar zilgmi bija maisītas kopā.

Bij acis viņam kā kaķim
pēc krāsas

un bezkaunīgas kā sievas,
kā suņi aprīja dienās.

Viņš tikko kā nāca no kuģa
un milas alka kā maizes,
vēl nesdams sev līdzī no kuģa
darvas, silķu un jūras smakas,
ko vedis no Ģentes uz Rīgu.

Viņš tikko kā nāca no kuģa
un laķenes bij viņam kājās,
jo viņš bij kā pārpildīts baseins
un alka sievietes miesu.

BEIDZAMAIS TRAMVAJS

Beidzamais tramvajs uz Rīgu
no pietātnes
atiet bez zvana.
Beidzamais tramvajs uz Rīgu.
Trīs sievas sēž iekšā,
es pretīm
un stūrī
kāds piedzēris vecis.

Beidzamais tramvajs iet ātrāk kā pārējie
lodzoties, drebot un rūcot.
Konduktors ārā uz platformas,
līgots no vagona gaitas un snaudiena
nedzird,
kā vecis ruc tramvajam līdz
dziesmu par jaunekli sārto,
kam kaļalauks paņēmis kāju
un ligavu rijīgā iela ;
nedzird,
kā sievas triec asi par cenām,
kas draudoši ceļas
kā lāsti,
kā nemieri tautā,
bet mani —

šīs sarunas duŗas
kā stikli,
kā rugāji kājā, kas basa,
un iztvīkst no miesas un domām man
roŗainais reibums,
ko guvis es biju
no meitenes lūpām
zem ābelēm dārzā.

KĀDA DZĪVE

Uz Gertrādes ielas
pie Miškīnska mēbeļu fabrikas,
ejot pilns sājpu
es panācu

pusmūža vīrieti —
kādu zemāku ieredni
vai kāda veikala komiju,
jo bija jau septiņiem pāri
un saule zeltīja palodas.

Sejs
nopietns bij tam
līdz drūmumam,
kā kasierim miljonus noskaitot,
kā griezienu ķirurgam iesākot.

Un gāja viņš
lēnām
kā noguris
ar silķēm un mārčiņu cukura,
jo nāca jau ceturtnā nedēļa,
kopš sieva bij viņam mirusi :
sieva —
mīlā kā saule
ar matiem
kā kļavu rudenā lapas

gaišdzeltēniem,
kopš bij viņam dzīvoklis
neuzposts,
tukšs,
ar durvīm vaļā uz virtuvi,
jo nāca jau ceturta nedēļa,
kopš gāja viņš
lēnām
kā noguris
un nesa
ar roku atbalstot
uz labā pleca vēl puisīti,
nesa
kā Kristus Nācarietis
krustu
uz Golgātu.

ĪRIJAS DRAUGS

Šodien
uz ielas
es satiku matrozi,
Īrijas draugu.

Zobus viņš atņirdza
baltus kā reklāmā,
izstiepa roku man
lielu kā enkuru.

Nakti
līdz diviem
mēs sēdējām dzertuvē.

Viskiju rūgto kā dzīvi
tai nakti
es milēju vairāk
par sevi un sievietes miesu.

Pārklīdzot klavieres,
pārrēcot strādniekus
lielus kā vēršus,
dziedāju strēlnieku dziesmas
tā,

it kā mēteli veco
es justu no jauna sev plecos.

Matrozis sēdēja drūms,
it kā klausītos dziesmā
par skumju un zudušu milu.
Prātā tam ienāca
dzimtene — miglainā Īrija.
Un pēkšņi
trieca viņš
glāzi pret grīdu,
trieca
un spļāva
visiem varmākām
sejā
tai nakti.

PADOMS

Bulvāros,
dāmas kur tievas un smalkas
kā spieķi,
gaiņā no manis prom gaisu
ar savām rītzemju smaržām, —
satiku arī es tevi.
Tevi.

Un mulsu
no tava apģērba greznuma
kā naivs zēns no kailuma,
reibu
no tavām nīrbošām zeķēm
un kurpju lakādas spoguļiem
viss,
kā kad no Pēteņa torņa lūkotos zemē.

Bet kad no tavām
kvēlkrāsotām lūpām
iesāka mudžēt
kā spradži no smaržīga siena
tavi lieliskā tukšuma vārdi,
spalgi un piepeši
iedegos viss es kā fosfors

un vienus vienīgus vārdus
šai brīdī
es izkliegt alku
kā nāvi šausmīgās mokās:
„Ak, savu smadzeņu liesumu
nokrāsot steidz
kā savas lūpas sen bālās no izdzīves!“

MARIJAS IEĻA

O, Marijas iela,
žīdu
un naktstauriņu
monopoliskā iela, —
atļauj man
apdziedāt tevi
pantos gaŗos un slaidos
kā žirafu kakli,

Marijas iela
— mūžīgā tirgone —
saule vai mēness,
tu pārdod un pērc
visu,
sākot ar lūžņām
līdz dieviškai cilvēka miesai.

O, tavā drebošā ķermenī,
jūtu,
kas laikmetisks mīt
čūskādai ņirbošai —
dvēselei manai —
daudz rada ;

bezgala trauksmes
un bezgala nemiera pilna,
šurp turpu šaudīga
kā sunim elsojot mēle.
O, Marijas iela!

LŪGŠANA

Mēness,
tu
visu kaislību dzeltēnais simbols,
ko izverd nakts.

O, kāds tu nekauna !
Klejo pa laukiem,
klejo virs pilsētām
apaļš un kails kā veča pakausis.

Nejēga !
Būtu kaut uzvilcis bikses,
izejot glūnēt aiz logiem,
baudkārais,
neķitrais,
vecpūsi intrigant,
debesu Šerloks Holms.

I, kā es ienīstu tevi,
tu
glūnoši dzeltēnais,
nirdzīgais
zilgmes Mefisto,
nīstu

tamdēļ, ka tu zini,
cik ļauns es,
kādu nejauku kaislību trauks
mana dvēsele.

Ai, kaut es varētu tevi
no debesīm noraut,
tu
mana rūgtuma modinātājs !
Ko mani moci tu ?
Zūdi vai atpestī mani
no tieksmēm un ciešanām,
kas mani plosa,
tik neraugies acīs no augšas
kā pārmetums,
neraugies acīs, kad nakts.

Mēness,
tu
visu kaislību dzeltēnais simbols,
ko izverd nakts.

UZ ŠAURSLIEŽU DZELZSCEĻA

Nakts.

Stacija.

Ugunis kā dzeltēnas lupatas.

Konduktors nosvilpa desmito reizi,

bet vilciens nekustējās.

Konduktors nosvilpa vienpadsmito reizi —
tas pats.

Es,

sēdot vagonā mazā kā restorāna sviestmaize,

uzrāvu sērkociņu desmito reizi,

bet viņš man nodzisa.

Es,

sēdot vagonā,

uzrāvu sērkociņu vienpadsmito reizi —

tas pats.

Un tad es atrāvu logu,

lai ieplūstu svaigs gaiss,

un tad es atrāvu logu,

lai uzceltu vadītāju no miega.

Vilciens iesvilpās un sāka kustēties.
Vagonā ieplūda svaigs gaiss,
un sērkokciņš iedegās sarkans
kā mana sirds.

Afišas, afišas — pilsētu dvēseles —
 krāsainas, kliežošas kā dāmu zeķes, —
 asiņu sarkanas, melnas un dzeltēnas
 no katra stūŗa man, staba un pievārtes
 uzbāžas ciešāk kā pusnakti netikles.

Afišas, afišas — pilsētu sakraments —
 izrāžu, bāru un mītiņu kalendars,
 mīlu es, mīlu jūs
 kā savā zēnībā
 kājbumbu, boksu un saldējumvafeles.
 Daudz kas man dvēselei
 tuvs jūsu raibuma
 un burtu rindu spējkontrastiem, lūzumiem.

Afišas, afišas — jūs manas steidzīgas dvēseles
 [labākā pavāra grāmata.

UZ JAUNĀ PONTONU TILTA

Uz jaunā pontonu tilta,
kur sniegs
virpo pretim man uzbāzīgs
kā veci likumi, meitas un baznīcas
uz katra stūŗa
ar saviem lielīgi izceltiem deguniem;
kur kuŗītis ŗņākā uz Daugavas
un blisina
ar savu vienīgo lampu pie skursteŗa
kā gājējs ar degoŗu papirosgalu.
Un viņa dūmi ŗķiet tumsā
kā apsarmots koks.

Uz jaunā pontonu tilta
es satiku kungu.
No viņa pretim man dvesa
tāds resnums un omulība,
kā no cūķcepeŗa uz balti apklāta galda,
un manā dvēselē,
kuŗu kā enkuru
es biju nolaidis savas skaidrības dibenā,
ieŗāvās strūkļa,
piķmelna naida un niknuma —
izdzēst kā lukturi

ar dūres triecienu
no kunga galīgās sejas to mieru,
kas viņā atgāzies smaida
kā mirdzošs dārgakmens
viņam veidotā apkalumā.

Saturs:

	lap. p.
Romantika	5.
Jaunkundze ar sunīti	7.
Tramvajā	9.
Matrozis laķenēs	11.
Beidzamais tramvajs.	13.
Kāda dzīve.	15.
Īrijas draugs	17.
Padoms	19.
Marijas iela.	21.
Lūgšana	23.
Uz šaursliešu dzelzsceļa	25.
Aiņas.	27.
Uz jaunā pontonu tilta.	28.

„S E Š U“
izdevumā drīzumā iznāks

ALEKSANDRA ČAKA
ES UN ŠIS LAIKS

ERIKA RAISTERA

M E N

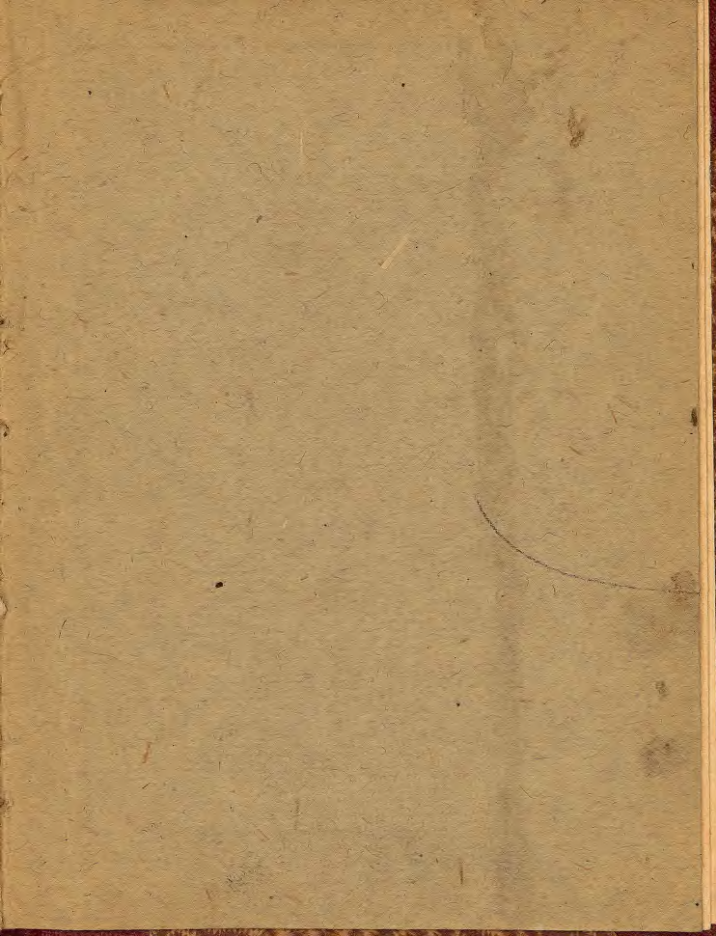
dzeju grāmatas

IZDEVNIECĪBA
„SEŠI“ IZDOD
ŽURNĀLU ---

„JAUNO LĪRA“

JAUNĀS DZEJAS
ANTOLOĢISKU
MĒNEŠRAKSTU

20 1184

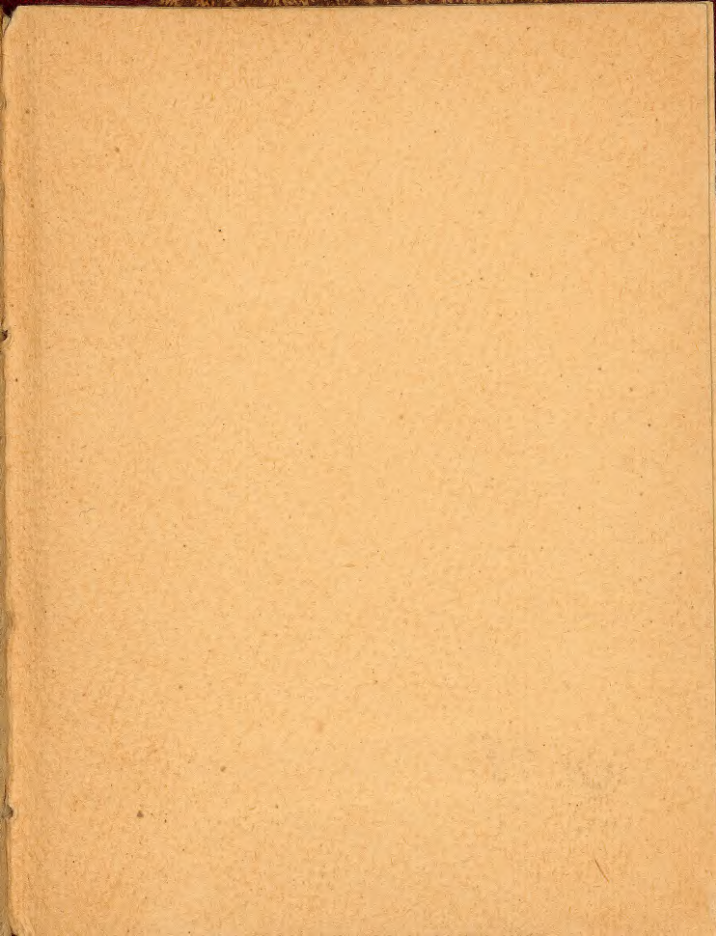

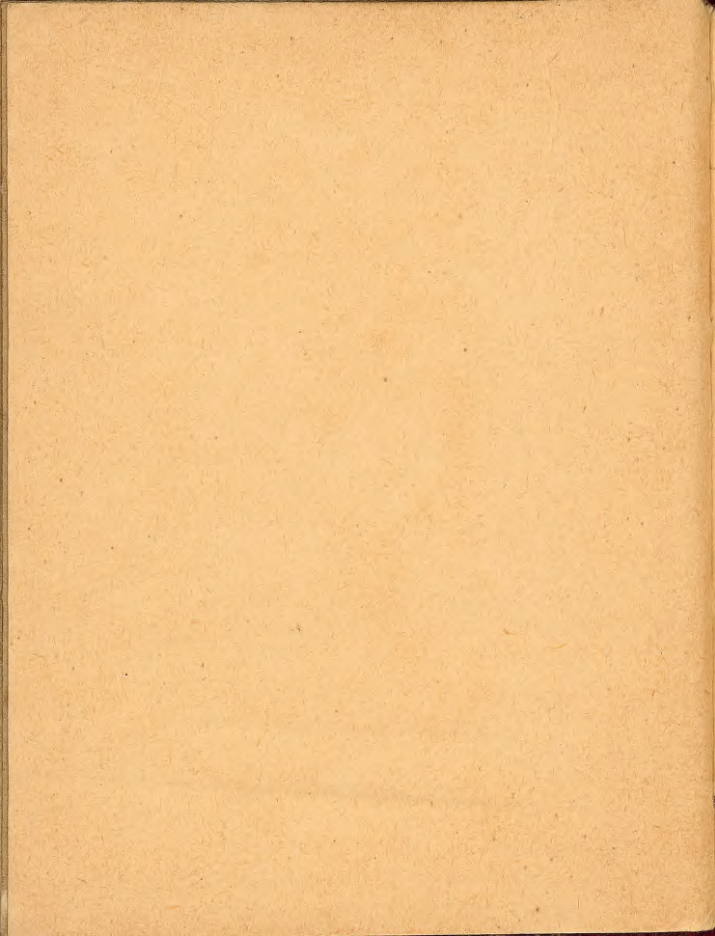
17. FEB. 1928

50 1181

50 sant.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309057083

